

IL-KELMA HI DON IL-PERSUNA L-OĦRA HIJA DON

Fr Marcello Ghirlando

Dan huwa t-titlu tal-messaġġ għar-Randan 2017 li, bħalma jagħmel kull sena, kiteb il-Qdusija Tiegħu l-Papa Franġisku għar-riflessjoni tagħna. Huwa jfakkarna li r-Randan huwa bidu ġdid, triq li twassal lejn il-Għid tal-Qawmien, ir-rebħa ta' Kristu fuq il-mewt. Ir-Randan joffriena l-okkażjoni li nerġghu lura lejn Alla b'qalbna kollha mit-triq tal-konverżjoni li tkabbar fina l-hbiberija mal-Mulej.

Din is-sena l-Papa għazel li jagħmel meditazzjoni sempliċi, iżda profonda ħafna, fuq il-parabbola tal-għani u l-fqajjar li nsibu biss fil-Vanġelu skont San Luqa 16:19-31. Il-Papa jistqarr li din hija parabbola li toffriena l-muftieħ biex nifhmu kif għandna nagħmlu biex nilhqu l-veru

hena u l-ħajja ta' dejjem, billi ssejġhlna għal konverżjoni sinċiera.

Il-parabbola ta' San Luqa

Hekk jikteb Luqa, li huwa l-uniku li jagħtina din il-parabbola, li bhala kuntest immedjat għandha l-kelmiet qawwija ta' Ġesù, "Ma tistgħux taqdu lil Alla u lil

flus" (16:13) u "... ħażin għalih minn ikun ħtija tal-iskandli (15:1) u t-talba mqanqla tal-apostli tal-Mulej, "Kattar fina l-fidi!" (17:5).

"Mela kien hemm raġel għani, jilbes il-porpra u l-għazel mill-ifjen; l-hena tiegħu kien li jagħmel ikla mill-aħjar. U wiehed fqir

jismu Lazzru, li kellu ġismu ġerħa waħda, kien imur jinxtehet hdejn il-bieb ta' daru, bix-xewqa li jixba' b'dak li jaqa' mill-mejda tal-ġhani. Sa l-klieb kienu jmorru jilagħqu l-ġrieħi tiegħu.

Ġara li l-fqir miet, u l-anġli ħaduh fi hdan Abraham. Imbagħad miet ukoll l-ġhani, u difnuh. Dan, kif sab ruħu fi tbatijiet ħorox f'Art l-Imwiet, rafa' ħarstu, u mill-bogħod lemaħ lil Abraham, u b'Lazzru fi hdanu. U għolla leħnu u qallu, 'Missier Abraham, ikollok ħniena minni u ibgħat lil Lazzru jbill tarf sebghu fl-ilma ħa jtaffili n-nixfa li għandi fi lsieni, għax qieghed ninħaqar sħiħ f'dan in-nar.' 'Ibni,' qallu Abraham, 'ftakar li t-tajjeb tiegħek irċevejtu f'ħajtek; hekk ukoll Lazzru, il-ħażin irċevieh f'ħajtu. Imma issa hu hawnhekk qieghed jiffarrag, waqt li inti qieghed tbat. Barra minn dan, hemm vojta bla qjies bejnkum u bejnna, biex min ikun irid jaqsam minn hawn għal għandkom ma jkunx jista', u anqas ma jgħaddu minn hemm għal għandna.' Qallu l-ġhani, 'Mela nitlobok, missier, ibagħtu f'dar missieri, għax għandi ħamest aħwa, ħalli jagħmlilhom twissija kif imiss, li ma jmorrux huma wkoll jiġu f'dan il-post ta' tbatijiet ħorox!' Qallu Abraham, 'Għandhom lil Mosè u l-Profeti; jisimghu lilhom.' 'Le, missier

Abraham, qallu dak, 'imma jekk imur għandhom xi hadd mill-imwiet, jindmu.' Izda wiegħbu Abraham, 'Jekk ma jisimghux lil Mosè u l-Profeti, anqas jekk iqum xi hadd mill-imwiet ma jemmnu.'"

Il-pittura ta' Luqa

Jekk inqisu lil Luqa bħala pittur, nistgħu ngħidu li b'din is-silta jpittrilna dittiku sabiħ immens: fin-naħa t'isfel ix-xena ta' ġhani li jgawdi u ta' fqir li jgħix il-miżerija; fin-naħa ta' fuq il-fqir issa fil-hena u l-ġhani fit-tbatijiet ħorox. Fil-kuntest immedjat tal-Vanġelu din il-parabbola tkompli ssahħaħ it-tiegħgiga ta' Ġesù biex id-dixxipli tiegħu ikunu amministraturi onesti tal-ġid u tal-flus, qaddejja ta' Alla u tal-ġid

veru u mhux ilsiera tal-flus: "Ebda qaddej ma jista' jaqdi żewġ sidien... ma tistgħux taqdu lil Alla u lil flus" (16:11.13).

Ix-xenarju doppju ta' Luqa jfakkar lid-dixxipli ta' Ġesù li hemm il-ħajja wara l-mewt, fejn kulhadd jiehu l-ħlas li ħaqqu. U din il-ħajja wara l-mewt hija definittiva: fiha l-fqar igawdu, skont il-kelmiet tal-magnificat: "Hu wera l-qawwa ta' driegħu, xerred lil dawk li huma mkabbra f'qalbhom. Niżżel is-setgħana minn fuq it-tron tagħhom, u għolla ċ-ċekjknin. Mela b'kull ġid lil min hu bil-ġuħ, u l-ġhonja bagħathom 'il barra b'xejn" (Luqa 1:51-53). Għalhekk in-necessità li wiehed jisma' u jħalli lilu nnifsu jiġi mdawwal issa, fil-preżent

tal-hajja, mill-Kelma, jiġifieri minn Mosè u l-Profeti. Hija biss ir-rivelazzjoni tal-Iskrittura li twassal għas-saltna ta' Alla; minnha nqieghdu issa fil-preżent l-għeruq tal-konverżjoni vera u d-dħul fil-barka mwiegħda lil Abraham u lil nislu (Ġen 12:3).

Xenarju kkulurit li bih l-evangelista tal-foqra u tal-ħniena li jfakkarna li l-patt mal-Mulej jgħaddi dejjem mit-triq tal-ftuħ u tal-imħabba lejn dawk li huma l-iżgħar, inqas ixxurtjati. Kif fil-fatt jistqarr Ġakbu fl-Ittra tiegħu: "Quddiem Alla u Missierna t-tjieba safja u bla tebgħa hija din: iżżur l-iltiema u r-romol fil-hemm

tagħhom, u żżomm ruhek bla tingis 'il bogħod mid-dinja" (Ġakbu 1:27).

Il-persunaġġi tal-parabbola

Fix-xena t'isfel Luqa jpitter is-sitwazzjoni taż-żewġ persunaġġi, il-fqir u l-għani, tal-parabbola: "Mela kien hemm raġel għani, jilbes il-porpra u l-għażel mill-ifjen; l-hena tiegħu kien li jagħmel ikla mill-aħjar."

L-għani huwa bla isem; huwa ikona tal-ateu Prattiku. Huwa bniedem li bħal donnu huwa ċċentrat fuqu nnifsu; il-fiduċja tiegħu hija biss fl-għana tiegħu. Hawnhekk ifakkarna f'it

f'Erodi, imlibbes b'mod għani, mixhūt għall-ikel u jippretendi li huwa xi alla (ara: Atti 12:21-22; Mk 6:21).

Fil-messaġġ tar-Randan, il-Papa Frangisku jirrifletti li fl-għani wiehed jista' jilmah kwazi tragikament il-qerq tad-dnub, li jseħħ fi tliet mumentu wara xulxin: iħobb il-flus, il-vanità u s-supervja. Huwa rghib, dik ir-regħba li hija l-ewwel raġuni tal-korruzzjoni u għajn ta' għira, tilwim u suspetti..." il-flus jistgħu ijassru kemm lilna u kemm lid-dinja kollha taħt loġika egoistika li ma thallix wisgħa għall-imħabba u xxekkel is-sliem." Huwa vanituż... b'dehra li taħbi taħt maskra

l-vojt li hemm ġewwa. Huwa superv; “jilbes qisu kien sultan, jipprova jikkopja kif iġib ruhu alla, u jinsa li hu sempliċement bniedem tad-dem u l-laħam.”

Dan kollu jwassal biex l-ġhani tal-parabbola jeżiżti biss il-jien tiegħu u dawk li hemm madwaru ma jidhlux taħt il-ħarsa tiegħu. “ma jarahx lill-fqir imġewwah, kollu ġrieħi u mixhut fl-umiljazzjoni tiegħu.”

“U wieħed fqir jismu Lazzru, li kellu ġismu ġerħa wahda, kien imur jinxtehet hdejn il-bieb ta’ daru, bix-xewqa li jixba’ b’dak li jaqa’ mill-mejda tal-ġhani. Sa l-klieb kienu jmorru jilagħqu l-ġrieħi tiegħu.”

Il-fqir għandu isem, Lazzru. Ifisser “Alla jgħin” Alla biss

huwa l-ġhajnuna tiegħu... u l-klieb li, ħafna aħjar mill-ġhani għama, jilagħqu l-ġrieħi!

Il-Papa jsejjaħ ix-xena tal-fqir bħala “kwadru mudlam, u l-bniedem jinsab mixhut fl-ġħaks u umiljat. Imma għax jismu Lazzru, “Alla jgħin”, ifakkarna li jsir “wiċċ li nistgħu naraw; u bħala tali don, għana bla qies, esseri mixtieq, maħbub minn Alla li jiftakar fih, imqar jekk il-qagħda konkreta tiegħu hi dik ta’ xi hadd mormi mill-bnedmin.”

Taqliba solenni

Ix-xena ta’ fuq tippreżentalna taqliba solenni: “Ġara li l-fqir miet, u l-aṅġli hađuh fi hđan Abraham. Imbagħad miet ukoll l-ġhani, u difnuh.”

Il-fqir imut bħall-bnedmin kollha. Iżda l-mewt, li hija passagġ obbligatorju ta’ kulħadd, toħloq d-distinzjoni. Skont il-frott ta’ konverżjoni li wieħed ikun għamel f’ħajtu. Ix-xorti tiġi mmarkata għal dejjem. Hekk hu li l-fqir jittiehed fi hđan Abraham, missier dawk kollha li jemmu. Lazzru huwa fi hđanu, għax bħalu tefa’ l-fiduċja tiegħu kollha f’Alla.

L-ġhani jmut ukoll imma “difnuh”. L-art kienet l-fiduċja tiegħu... u lejn l-art jerġa’ jmur, f’rabta ta’ tbatijiet horox, frott dak li kien żera’ f’ħajtu. Interessanti ninnutaw li huwa proprju issa li dak li ma setax u ma riedx jara l-fqir f’ħajtu, issa jinfethulu għajnejh: “rafa’ ħarstu,

u mill-bogħod lemaħ lil Abraham, u b'Lazzru fi ħdanu." U dak li rrifjuta f'ħajtu jixtiequ issa wara mewtu. Jgħajjat lil Abraham, missieru. Izda kif seta' fil-verità jagħraf lil Abraham bħala missieru jekk f'ħajtu għalaq għajnejh għal ibnu, fil-persuna ta' Lazzru? Jitlob l-ilma... "... ħa jbill tarf sebghu fl-ilma ħa jtaffili n-nixfa li għandi fi lsieni, għax qiegħed ninhaqar shiħ f'dan in-nar."

It-tweġiba ta' Abraham hija kategorika: "Ibni, qallu Abraham, 'ftakar li t-tajjeb tiegħek irċevejtu f'ħajtek; hekk ukoll Lazzru, il-ħażin irċevieh f'ħajtu. Imma issa hu hawnhekk qiegħed jitfarrag, waqt li inti qiegħed tbat. Barra minn dan, hemm vojt bla qjies bejnkum u bejnna, biex min ikun irid jaqsam minn hawn għal għandkom ma jkunx jista', u anqas ma jgħaddu minn hemm għal għandna." Il-vojt bla qies ta' bejniethom kien ħaffru hu stess f'ħajtu billi għalaq kompletament

għajnejh għall-fqir, ittarraxx quddiem il-karba ta' Lazzru kollu griċi, jokrob il-guħ.

Hekk jikkummenta l-Papa fuq dan id-djalogu tal-għani ma' Abraham: "Anki l-harsa tagħna tinfetaħ lejn il-ħajja l-oħra, fejn l-għani jkollu djalogu twil ma' Abraham, li jsejjaħli 'missier', biex juri li hu jagħmel parti mill-poplu ta' Alla. Dan id-dettall jagħmel il-ħajja tiegħu iżjed kontradittorja, għax sa issa ma kien għadu ma ntqal xejn fuq ir-relazzjoni tiegħu ma' Alla. Fil-fatt, f'ħajtu ma kienx hemm post għal Alla, għax l-uniku alla tiegħu kien hu nnifsu".

Mosè u l-Profeti

L-għani jixtieq li ħutu ma jgħaddux mill-istess triq tiegħu u jitlob lil Abraham jibgħat lil Lazzru għandhom. It-tweġiba ta' Abraham, għal darb'oħra, hija kategorika: "Qallu Abraham, 'Għandhom lil Mosè u l-Profeti; jisimgħu lilhom.' 'Le, missier

Abraham, qallu dak, 'imma jekk imur għandhom xi ħadd mill-imwiet, jindmu.' Izda wiegħbu Abraham, 'Jekk ma jisimgħux lil Mosè u l-Profeti, anqas jekk iqum xi ħadd mill-imwiet ma jemmnu.'"

Hija fil-fatt il-Kelma ta' Alla, Mosè u l-Profeti, li ddawwal lil min jemmen fuq l-art. Hija l-Liġi li tingabar fil-kmandament tal-imħabba. Hija l-kelma li ddawwal lil bniedem fuq kif għandu jgħix fuq din l-art. Hija dik il-Kelma li turi l-qalb kbira tal-Missier tas-sema li jsejjaħ dejjem għall-imħabba. Hija l-kelma li ddawwal lil kull min jemmen. "Musbieħ għal riġlejja l-Kelma tiegħek, u dawl fil-mogħdija tiegħi!" (Salm 119:105).

Il-persuna l-oħra hija don

Imdawwal minn din il-parabbola l-Papa Frangisku jtenni li kull persuna mela hija don ta' Alla: "Lazzru jgħallimna li l-persuna l-oħra hija don... anki

l-fqir fuq l-ghatba tal-ghani mhux xi zgombru li jdejjaqna, imma sejha għall-konverzjoni u għall-bidla b'ħajjitna. L-ewwel stedina li taghmlilna din il-parabbola hi biex nifthu l-bieb ta' qalbna għall-ohrajn, għax kull persuna hi don, kemm min hu qrib tagħna u kemm il-fqir li ma nafuhx... kull ħajja li niltaqgħu magħha hi don u allura jixirqilha min jilqagħha, jirrispetaha, iħobbha.”

Il-Kelma hija don

Fid-dawl tal-parabbola wkoll, Papa Frangisku jfakkarna x'don għandna fil-kelma. Hekk jikteb: “Il-vera problema tal-ghani, l-għerq tal-ħażen tiegħu hu li ma jagħtix widen għall-Kelma ta' Alla; dan wasslu biex ma

jibqax iħobb iżjed lil Alla u hekk jistkerrah il-proxxmu. Il-Kelma ta' Alla hi qawwa ħajja, li kapaci tqanqal għall-konverzjoni fil-qalb tal-bnedmin u turihom mill-gdid il-persuna ta' Alla. Jekk nagħlqu qalbna għad-don ta' Alla li jitkellem, dan igib miegħu l-għeluq tal-qalb għad-don tal-aħwa.”

“Hi l-Kelma ta' Alla li tghinna nifthu għajnejna biex nilqgħu l-ħajja u nħobbuha, fuq kollox meta hi dgħajfa.”

Mhux ta' b'xejn li l-Papa Frangisku, dejjem fid-dawl tal-parabbola tal-ghani u l-fqir, jagħlaq il-messaġġ tiegħu tar-Randan b'thegġiga mqanqla: “L-Ispirtu s-Santu jmexxina lejn it-triq tal-vera konverzjoni, biex niskopru

mill-gdid il-kelma ta' Alla, nissaffew mid-dnub li jagħmina u naqdu lil Kristu prezenti f'ħutna fil-bżonn”.

U forsi tghodd ħafna f'dan il-kuntest il-kelma qawwija li jgħaddielna Ġakbu (1:22-25): “Kunu intom dawk li jagħmlu l-kelma, u mhux tisimghuha biss u hekk tqarrqu bikom infuskom. Għax jekk xi hadd jisma' l-kelma u ma jagħmilhiex, ikun bħal bniedem li jara f'mera l-wiċċ li bih twieled: jara lilu nnifsu, jitlaq, u malajr jinsa kif kien. Imma dak li jgħarbel sewwa l-ligi perfetta tal-ħelsien, u jzomm shiħ magħha, ma jkunx wieħed li jisma' biss u jinsa, iżda jkun wieħed li jagħmilha; hieni dan fl-għemil tiegħu”.